

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Departament Zawodów Prawniczych

Warszawa, dnia 12 czerwca 2020 r.

DZP-III.6000.8.2020

OKRĘGOWA RADA ADWOKACKA
W KATOWICACH
18. 06. 2020
Ldz

Pan

Roman Kusz

Dziekan

Okręgowej Rady Adwokackiej

w Katowicach

Przebieg Dziekanie,

W odpowiedzi na pismo z dnia 30 kwietnia 2020 r. dotyczące wypłat zasądzonych wynagrodzeń dla obrońców z urzędu i pełnomocników w sprawach karnych, Departament Zawodów Prawniczych w uzgodnieniu z Departamentem Nadzoru Administracyjnego uprzejmie przedstawia, co następuje.

Zgodnie z treścią art. 616 § 1 k.p.k. do kosztów procesu należą koszty sądowe oraz uzasadnione wydatki stron, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy lub pełnomocnika. Koszty sądowe natomiast, stosownie do § 2 art. 616 k.p.k. obejmują opłaty oraz wydatki poniesione przez Skarb Państwa od chwili wszczęcia postępowania. Wśród takich wydatków przepis art. 618 § 1 pkt 11 k.p.k. wymienia wypłaty dokonane z tytułu nieopłaconej przez strony pomocy prawnej udzielonej z urzędu przez adwokatów lub radców prawnych.

Powyższe oznacza, że koszty te są wykładane przez Skarb Państwa, stosownie do treści art. 619 § 1 k.p.k. Przyznanie zatem wynagrodzenia obrońcy z urzędu oznacza, że Skarb Państwa tymczasowo wykłada te koszty, ale nie oznacza, że to Skarb Państwa je ponosi. Wyłożenie wydatków w rozumieniu art. 619 § 1 k.p.k. nie ma bowiem ostatecznego charakteru i jest czym innym niż ponoszenie kosztów w rozumieniu art. 626 § 1 k.p.k., który to przepis statuuje przecież zasadę kto, w jakiej części i zakresie ponosi koszty procesu. Oznacza to, że w momencie zakończenia danego etapu procesu możliwe jest ustalenie pełnego wynagrodzenia obrońcy za ten etap. Obowiązujące w tym zakresie przepisy nie wymagają żadnej zmiany. Taką, należałoby jedynie wprowadzić w dotychczasowej praktyce

poszczególnych sądów, celem osiągnięcia kierunku postulowanego w powołanym wyżej piśmie Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w Katowicach z dnia 30 kwietnia 2020 r.

W omawianym zakresie, jak się wydaje, należałoby przyjąć rozwiązanie analogiczne jakie istnieje np. w przypadku przyznawania wynagrodzenia biegłym. Powołany wyżej przepis art. 618 § 1 w pkt 9 k.p.k. wśród wydatków Skarbu Państwa wymienia należności biegłych lub instytucji wyznaczonych do wydania opinii. W związku z wystawionym przez biegłego rachunkiem, po jego weryfikacji pod względem formalnym i finansowym przez odpowiednie osoby zajmujące się tą kwestią w danej komórce organizacyjnej sądu, sędzia referent niezwłocznie wydaje stosowne orzeczenie we wskazanym przedmiocie, które jest kierowane do realizacji do oddziału finansowego danego sądu. Stosunkowo sprawne procedowanie we wskazanym zakresie jest wymuszone niejako przez fakt złożenia rachunku przez biegłego, który automatycznie uruchamia wskazaną wyżej procedurę. Opisany mechanizm może być stosowany z powodzeniem również do wynagrodzeń obrońców i pełnomocników z urzędu, jednakże wymaga od nich inicjatywy we wskazanym przedmiocie.

Podzielić należy stanowisko, że istniejąca w sądach praktyka, wskazana w powołanym piśmie niewątpliwie stanowi dużą uciążliwość dla pełnomocników z urzędu reprezentujących strony postępowania. Rzeczywiście może to powodować oczekiwanie pełnomocników, szczególnie w sprawach złożonych podmiotowo i przedmiotowo, na przyznanie wynagrodzenia za ich pracę wykonaną w związku z pomocą prawną świadczoną z urzędu. Zazwyczaj rozstrzygnięcie we wskazanym przedmiocie wydawane jest w orzeczeniu kończącym postępowanie, tj. w wyroku, co oczywiście z punktu widzenia interesów pełnomocników z urzędu jest wyjątkowo niekorzystne w przypadku uchylecia takiego orzeczenia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W związku z powyższym, wydaje się, że rozwiązaniem tego problemu byłaby inicjatywa pełnomocników z urzędu, mobilizująca Sąd do wydania rozstrzygnięcia w omawianym zakresie, polegająca na składaniu faktur czy rachunków z wyliczonymi kosztami i wnioskiem o przyznanie wynagrodzenia. Od strony praktycznej, najwłaściwszym sposobem rzeczowej mobilizacji byłoby kierowanie do sądu, niezwłocznie po wydaniu wyroku, wniosku o przyznanie wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną z urzędu za określony etap postępowania ze stosownym wyliczeniem tych należności wraz z oświadczeniem o nieuiszczeniu rzeczonych kosztów ani w całości ani w części.

W praktyce złożenie takiego wniosku już po ogłoszeniu wyroku (*przy jednoczesnym ustnym wniosku, złożonym do protokołu przed zamknięciem przewodu sądowego o zasądzenie*

tegoż wynagrodzenia odrębnym postanowieniem), dawałoby w istocie możliwość wydania przez sąd postanowienia, któremu mógłby być nadany bieg niezależny od ewentualnego zaskarżenia wyroku apelacją i dalszych losów tegoż wyroku.

Wskazana praktyka jest tym bardziej słuszna albowiem stosownie do treści art. 462 § 1 k.p.k., jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, zażalenie nie wstrzymuje wykonania zaskarżonego postanowienia. sąd, który je wydał, lub sąd powołany do rozpoznania zażalenia, może jednak wstrzymać wykonanie postanowienia. Zasada ta dotyczy również postanowień przyznających należności pełnomocnikom z urzędu. Przyznana tym podmiotom należność powinna być wypłacona niezwłocznie po wydaniu postanowienia. Samo już postanowienie, bez konieczności oczekiwania na jego uprawnomocnienie, kreuje po stronie uprawnionego podmiotu prawo do wypłaty przyznanej mu należności bez opóźnienia i zbędnej zwłoki.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Departamentu Zawodów Prawniczych

Karol Datek
sędzia